1

Inhoud

Hoe Waterschap De Dommel met droog en nat leeft…

Beleid watertransitie en de watervisie

Voorbeelden

2

3

4

5

Water als basis voor een toekomstbestendige leefomgeving

- Van beekdal naar gebiedsgericht
- Van sectoraal naar integraal

Waterbeheerprogramma 2022-2027

- Van water afvoeren naar elke druppel telt
- Wat schoon is moet schoon blijven
- Water en bodem zijn sturend

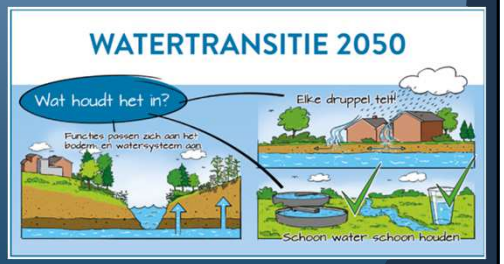

6

Handelingsperspectief Watertransitie

Beekdal
Voldoende ruimte om pieken op te vangen. Een beekdal dat niet verdrogend werkt voor de omgeving.

Flank
Aan- en afvoer van water meer in balans bij een hoger grondwaterpeil.

Hoge kop
Structurele aanvulling van de grondwatervoorraad.

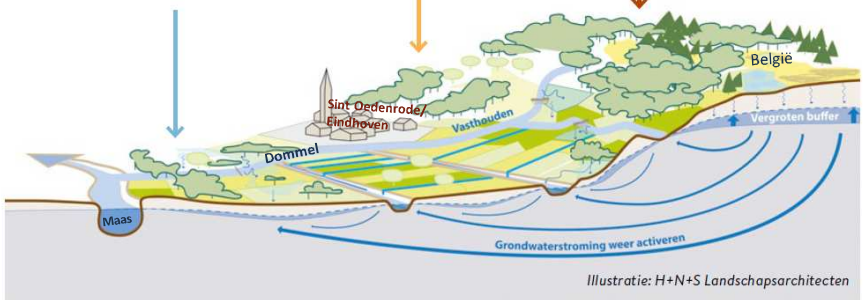

Illustratie: H+N+S Landschapsarchitecten

7

Watertransitie, wat willen we bereiken?

Ambitie Watertransitie 2050

- Structurele toename grondwatervoorraad
- Water infiltreert, zeker op hoge koppen
- Beken voeren minder af
- Natte en brede beekdalen
- Schoon grond- en oppervlaktewater
- Bruikbaar hemel- en afvalwater

In het kort

2050	Beekdalen	Flanken	Hoge koppen
Wat willen we bereiken?	Voldoende ruimte om neerslagpieken op te vangen Een beekdal dat niet verdrogend werkt voor de omgeving.	Aan- en afvoer van water meer in balans bij een hoger grondwaterpeil.	Aanvulling van de grondwatervoorraad. Geen uitspoeling van milieuschadelijke stoffen.
Wat betekent dit?	Water krijgt meer ruimte Beken blijven stromen Het wordt natter Aanpassing gebruik water, meststoffen en gewas-beschermingsmiddelen	Stijgende grondwaterpeilen Minder beregening nodig	Hemelwater zakt de grond in (infiltreert) Aanpassing gebruik water, meststoffen en gewas-beschermingsmiddelen.
Wat gaat het waterschap anders doen?	Aanpassen schaderegelingen Compenseren waardedaling gronden bij ingrepen enkel financieel Stimuleren en reguleren voorkomen uitspoeling milieuschadelijke stoffen	Grondwaterstanden en duurzaam grondgebruik zijn op elkaar afgestemd en worden vastgelegd in regels. Stimuleren en reguleren voorkomen uitspoeling milieuschadelijke stoffen	Alle onttrekkingen worden opnieuw bekeken A-watergangen minder diep Afvoeren alleen bij piekbuien Stimuleren en reguleren voorkomen uitspoeling milieuschadelijke stoffen

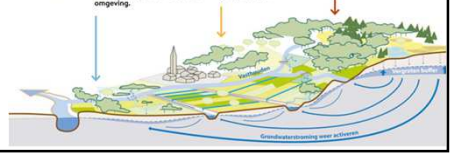

8

Watertransitie, hoe willen we dat bereiken?

Waterschap De Dommel

- **Samenwerken** met inwoners, boeren, bedrijven, gebiedspartners én gebiedsprocessen (GGA)
- **Besef:** we kunnen niet morgen alles anders doen

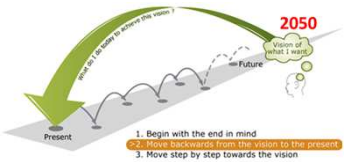

- **Helpen** bij maken vervolgstappen in watertransitie (advies, mensen en middelen)
- **Keuzes** maken

9

Waterkalender

Samen zetten we stapje voor stapje

De doelen voor 2050 bereiken we door samen te werken en rekening te houden met de kenmerken van het Dommelgebied. Niet alleen het waterschap gaat aan de slag, ook grondeigenaren, gemeenten, ondernemers en inwoners leveren een bijdrage. Graag gaan we het gesprek aan over de Watervisie: wat water wil. Samen leggen we de puzzel.

Op weg naar 2050

Stap voor stap werken we aan een sterk watersysteem in 2050 en bijbehorende regels. In de tijdlijn staat op hoofdlijnen welke aanpassingen en onderwerpen dit jaar op de bestuurlijke agenda staan. Uitgebreide informatie over de keuzes van het bestuur voor beleid en regels staat op deze website bij Bestuur. Daar vind je bijvoorbeeld de vergaderstukken, besluitenlijsten en agenda. Meer informatie staat ook onder Beleid en plannen.

25.000 putten

2024

In 2024 voerden we de Meldplicht kleine grondwaterput in om inzicht te krijgen in de kleine onttrekkingen in ons gebied. Dit inzicht helpt ons bij het voorkomen van verdere daling van ons kostbare grondwater.

In oktober is de Grondstrategie vastgesteld. Hierin staan de kaders voor het nieuwe grondbeleid. Daarin staat hoe het waterschap omgaat met verwerving en bezit van grond, en met beheer, schades en grondinstrumenten.

Met het Ijkmoment bepalen gewasschade stimuleren we ondernemers om gewassen op hun land te zetten die passen bij de situatie van water en bodem op die plek.

Sinds november is de norm een financiële vergoeding bij projecten voor herstel van het watersysteem. Alleen in uitzonderlijke gevallen is technisch compenseren mogelijk. Dat past bij de doelen voor aanvulling van grondwater en ruimte voor overstromingen.

De watervisie geeft onze doelen voor de watertransitie aan. Wat heeft water nodig en hoe kunnen we daarop inspelen? Het is een vertrekpunt voor samenwerking en voor een gesprek over hoe we het gebied het beste kunnen inrichten.

2025

Ook in 2025 zetten we stappen in de watertransitie.

In januari stelde het Dagelijks Bestuur het Grondbeleid 2025 vast. Dit is een uitwerking van de kaders van de grondstrategie die zij in oktober van het Algemeen Bestuur meekregen.

10

Waterkalender

In januari stelde het Dagelijks Bestuur het Grondbeleid 2025 vast. Dit is een uitwerking van de kaders van de grondstrategie die zij in oktober van het Algemeen Bestuur meekregen.

Door het openstellen van de Stimuleringsregeling Samen beter in Waterbeheer maken we een watervriendelijke bedrijfsvoering aantrekkelijk voor agrarisch ondernemers. De regeling kan helpen om boerenbedrijven in ons gebied toekomstbestendiger te maken.

Samen met bedrijven, bewoners en gemeenten werken we aan de lange termijnvisie Schoon en Gezond Water. In 2025 stelt het bestuur van waterschap De Dommel deze visie vast. De visie is gericht op het verbeteren van de waterkwaliteit en voldoende schoon water voor volgende generaties. Een opdracht voor ons allemaal.

Ook blijven we werken met inwoners aan waterslimme keuzes in en om het huis en in de buurt.

In de Waterschapsverordening leggen we beleid en regelgeving vast die aansluit bij de doelen van de watertransitie.

Alleen het beleid en de regels van ons waterschap aanpassen is niet genoeg. Voor het halen van de doelen van de watertransitie zijn we ook afhankelijk van beleid en regels van andere overheden. Via contacten van onze bestuurders en ambtenaren proberen we het beleid en de regels van andere overheden te beinvloeden.

Kanteljaar 2030

Vanaf 2030 breekt een nieuwe fase aan in de watertransitie. Deze periode vormt een kantelpunt van de watertransitie. Na 2030 zien we geen ruimte meer voor vrijblijvendheid. Dat vraagt om andere, strakkere regelgeving. Dit ga je vanaf 2030 terugzien in het beleid en de regels.

2050: Een sterk watersysteem voor het Dommelgebied

Ook na 2050 blijven we natuurlijk werken aan een sterk watersysteem voor Midden-Brabant.

11

Eindbeeld kleine grondwaterputten Noord-Brabant

- Veel meldingen (ruim 35.000) → beter inzicht
  - Inschatting aantal: 65.000 putten in heel Brabant op basis van extrapolatie.
  - Inschatting omvang: 24 tot 64 miljoen m3 per jaar.
  - Ordegrootte 10 – 15 % van de totale grondwateronttrekking in Brabant.
- Er blijft sprake van een relatief grote onzekerheid.
- Desalniettemin wordt duidelijk dat we spreken over **een groot aantal kleine grondwaterputten die samen een significant aandeel hebben in de totale grondwateronttrekking in Noord-Brabant**.
  - Met name zien we een groter aantal en aandeel aan particuliere putten.

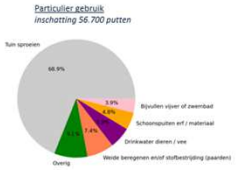

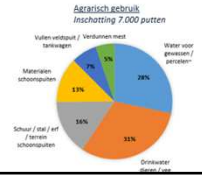

12

Wat Water Wil

Watervisie | Waterschap De Dommel | 2024

13

Watervisie: Wat Water Wil

Uitwerking handelingsperspectief en WBP-5 naar het gebied

Handvat gesprek met gebiedspartners te voeren

Ideaalbeeld maar geen blauwdruk → basis voor het goede gesprek

14

Watervisie Wat Water Wil

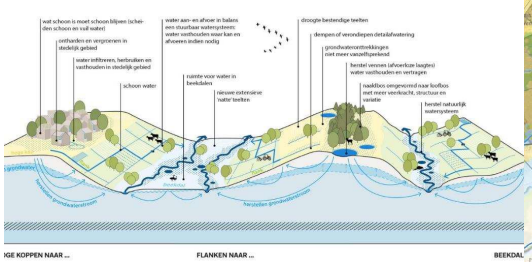

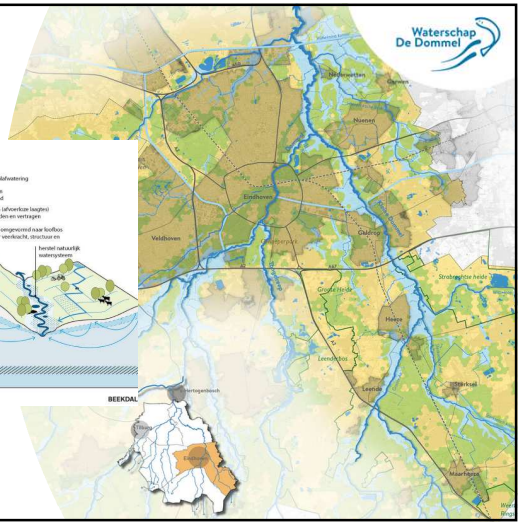

15

Bouwstenen

- Per thema (Natuur, Wonen/Werken en Landbouw) bouwstenen die toegepast kunnen worden bij ontwikkelingen
- Ingedeeld in hoge koppen, flanken en beekdalen
- Bouwstenen dragen bij aan de Watertransitie, toepassing blijft maatwerk!

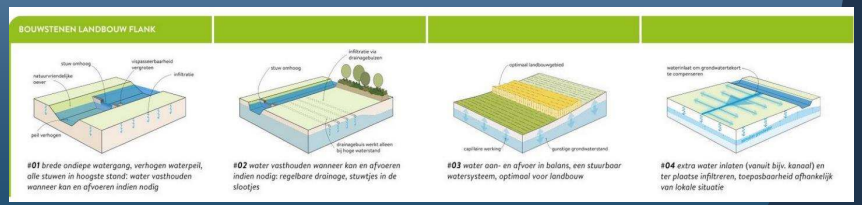

16

Voorbeelden

17

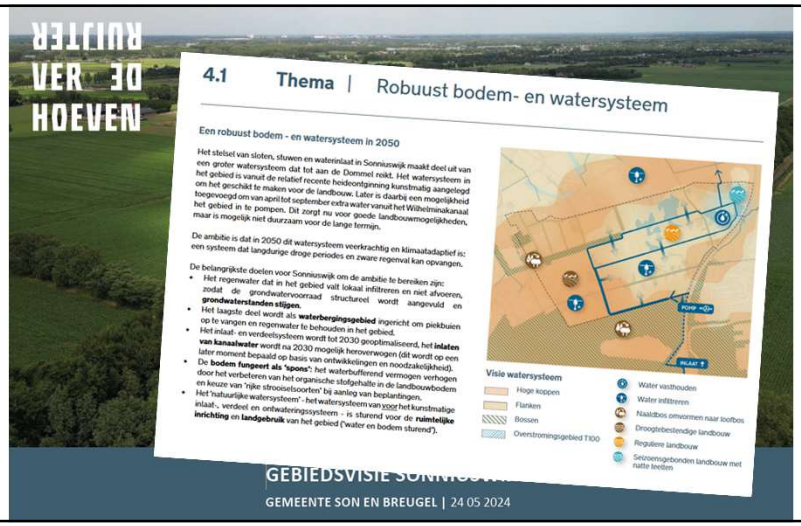

18

Aanpassingen in de waterschapsverordening

- Beleidsregels aangescherpt afhankelijk ligging in koppen, flanken en beekdalen
- Makkelijker om watergangen te dempen/verondiepen
- Geen nieuwe drainage m.u.v. flanken.
  - Uitfaseren conventionele drainage = ombouw naar peilgestuurd

Samen met de Brabantse waterschappen; Heeeeele kleine stapjes

19

Niet meer technisch compenseren

Beleidsregel voor eigen projecten

- Niet ophogen
- Geen kades of pompen
- Geen drainage

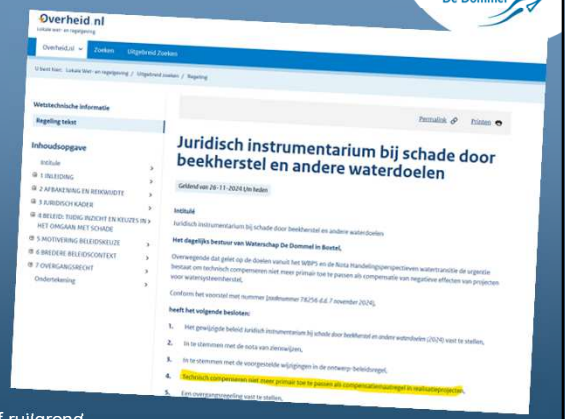

- Financiële compensatie, verkoop of ruilgrond

20

Schade bij intensivering van gewassen voor eigen risico

(voorzienbaarheid en eigen risico ander teelt bij gebruiker leggen)

Meer info hier

- Rechtmatige schade als gevolg van project of ingreep door Waterschap wordt vergoed
- Van actuele teelt als basis naar referentieperiode
- Schade ontstaan door intensivering voor eigen rekening

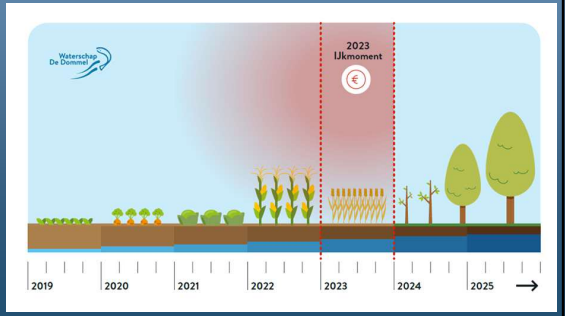

21

Grondbeleid / grondstrategie

Ontwikkeling van

- Kleine aankopen daar waar we het écht nodig hebben

naar

- Aankoop ruilgrond
- Aankoop gebouwen (soms)

en nu koersen we op inzetten van 'alle' instrumenten als:

- Volledig schadeloos stellen en onteigening
- Overstromingsschade uitkeren
- Afwaarderen in verband met vernatting (kv)
- Duurzame pacht

22

Samen Beter in Waterbeheer

Stimuleringsregeling Watertransitie Landelijk Gebied (2025)

23

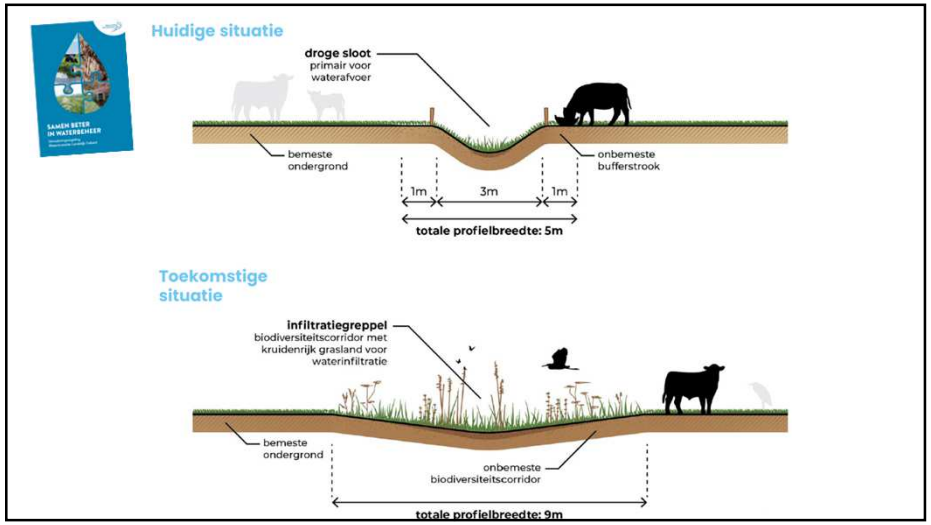

24

Verbeteren van de kwaliteit van het water en de biodiversiteit
- Aanplanten en beheren van beek begeleidende beplanting K F B
- Aanleggen en beheren van een doorstroommoeras K F B
- Aanleggen en beheren van een natuurlijk helofytenfilter K F B

Duurzaam bodembeheer bij deelname aan BodemUP - BedrijfsBodemWaterplan
- Verbeteren van de bodemstructuur K F B
- Verminderen van uitspoeling naar grond- en oppervlakte water K F B

Professionalisering: begeleiding aan lokale initiatieven en eigenaren
- Maken van een gebiedsplan in combinatie met stimuleren van samenwerking in het gebied K F B

Educatie voor grondeigenaren
- Organiseren van kennisbijeenkomsten over gevolgen en kansen van water en bodem sturend K F B
- Persoonlijk advies over mogelijkheden van een klimaat robuuste inrichting op eigen terrein d.m.v. een keukentafelgesprek K F B

25

Pilot permanent herwaarderen beekdalgrond

- Herwaarderen 50 ha landbouwgrond in de beekdalen
- Kwalitatieve verplichting op perceel niveau
  - Dulden van hoge grondwaterstanden en inundatie
  - geen chemische gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest gebruikt wordt.
- Grond blijft landbouwgrond met stevige beperkingen
- Agrarisch waarde daalt, waarde voor bodem en water stijgt
- Slaagt de pilot dan breiden we dit instrument uit naar de hoge koppen

26

Mini Waterschapje Leende Hei Heg en Hoogeind

- Groep agrarisch ondernemers
- Aantal strategisch geplaatste stuwtjes
- Gezamenlijke App-groep voor de bediening van de stuwtjes
- Nagenoeg alle neerslag in het gebied vastgehouden en geïnfiltreerd via bermsloten

27

Transitiegewassen

verbinding tussen de landbouw- en watertransitie

28

Stimulering transitiegewassen

Verbouwen van transitiegewassen op droge gronden op de koppen

Verbouwen van transitiegewassen op natte gronden in beekdalen en laagtes

Aanleggen van kruidenrijk grasland in lokale laagtes

29

Miscanthus in beekdalen

30

Miscanthus op lokale laagte

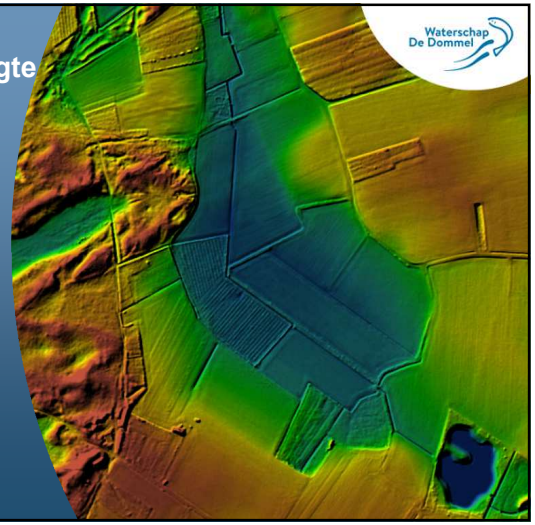

31

Wat doen we zelf binnen projecten?

Natte natuurparel Landgoed De Utrecht

Beekherstelproject Essche Stroom

Drinkwaterlandschap Groote Heide

Groote Beerze: Klimaatbuffer op de flank

32

Beekdalen van de Reusel en Raamsloop

33

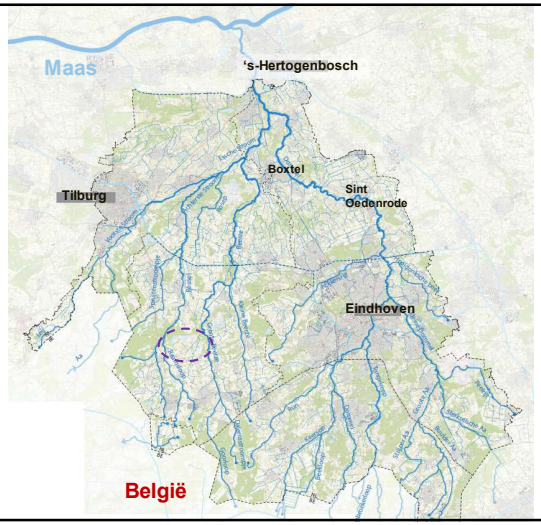

34

Extra waterconserverende maatregelen stroomgebied Reusel Raamsloop

- plaatsen van extra stuwen op strategische plaatsen in projectgebied van 1400ha
- herstellen voormalig ven tot waterretentiegebied (voor afvoeren eens per >10 jaar)
- gearceerde = beïnvloedingsgebied waarin extra water vastgehouden wordt
- per jaar wordt ca 177.000 m³ extra water vastgehouden > infiltratie en aanvulling grondwatervoorraad.

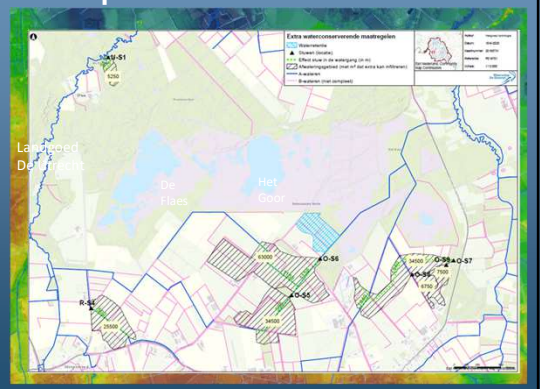

35

Eerst pragmatisch

Toen echt serieus

36

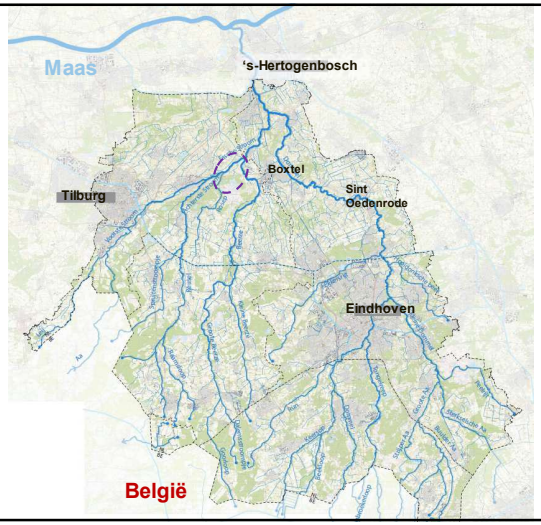

37

Tussen Kampina en Essche Stroom

38

Tussen Kampina en Essche Stroom

Onderdeel beekherstelproject:

er wordt door 2 kleine stuwen water op de hoge kop (Kampina) en flank(zijwatergang) vastgehouden.

Zo stroomt het langzamer af naar het beekdal.

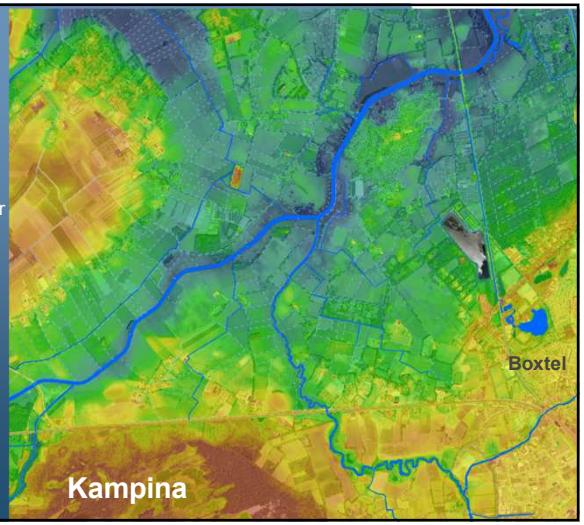

39

In proj
kleine
(Kamp
in onze
wegstr

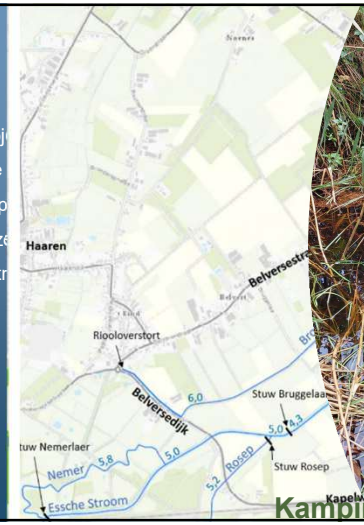

40

Beekherstel Groote Beerze

- Landbouwgronden op de flank/rand (die werden vernat) niet meer technisch gecompenseerd (geen ophoging of drainage)
- maar (d.m.v. ruiling) vrijgespeeld, waardoor ze ook bijdrage aan extra waterberging/ruimte voor water
- De zgn. 'landschapsgronden' worden afgewaardeerd en met beperkingen (KV) weer ingebracht in het GGA gebiedsproces

41

Drinkwaterlandschap Groote Heide

- Gebiedsgerichte aanpak
- Brabant Water is trekker
- Waterschap De Dommel pakt nu langzamerhand de de uitvoering op

42

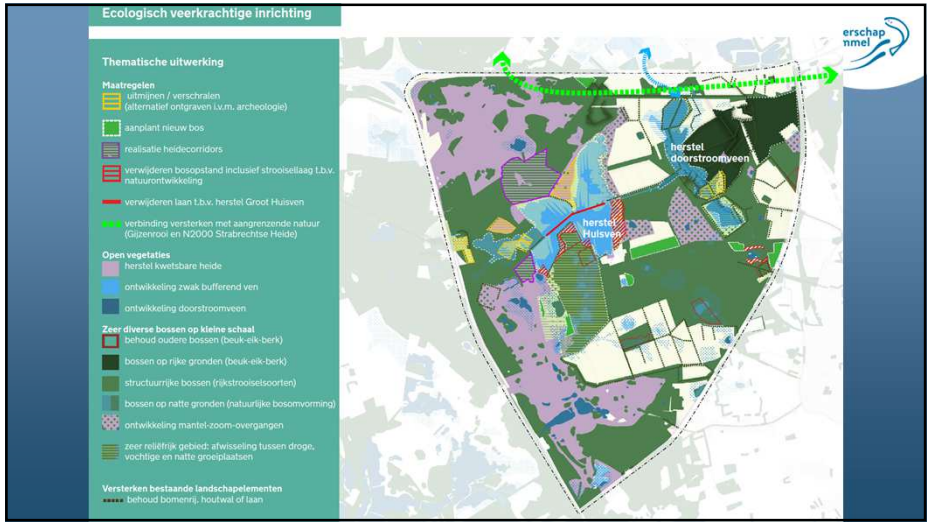

43

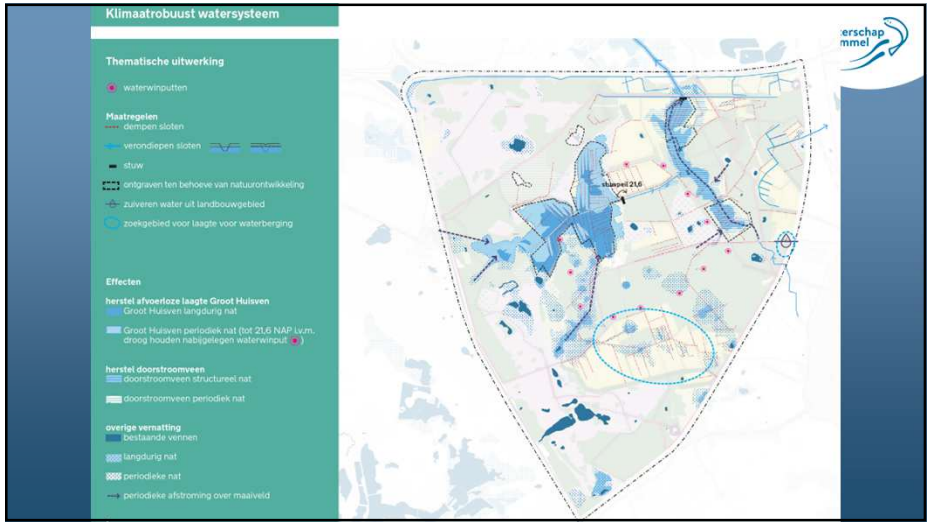

44

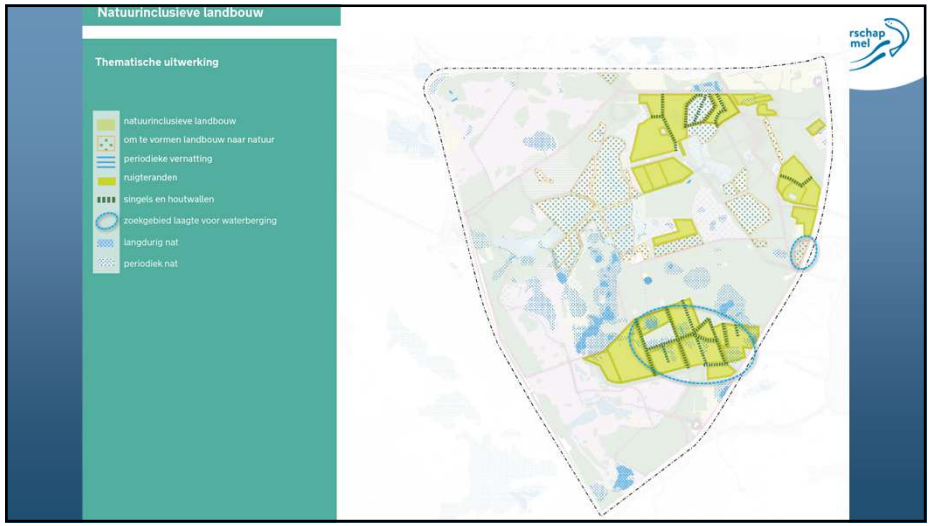

45

Wat doen we zelf binnen projecten? Beekontwerp

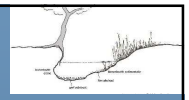

- kleiner profiel
- omhoog brengen drainagebasis
- Wateraanvoer vanuit de omgeving is bepalend

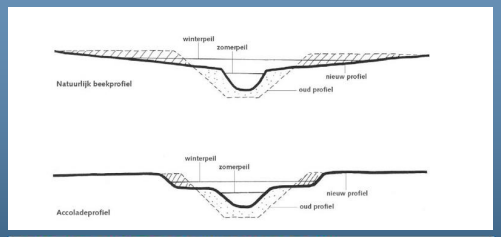

46

▲ Waterschap De Dommel pompt als noodmaatregel grondwater op om de bijna drooggevallen Reusel te laten stromen. Links bestuurder Martijn Tholen, rechts ecoloog Mark Scheepens © Bert Jansen/DCI Media

PREMIUM

Meer beken in Zuidoost-Brabant aan het 'waterinfuus' vanwege de droogte

EINDHOVEN - Meer beken in de regio worden voorzien van noodpompen, om zo droogvallen te voorkomen. Waterschap De Dommel probeert met de aanvoer van grondwater de natuur een kans te geven te overleven.

47

Stelling

Als de omgeving nog niet klimaatrobuust is, mag je een waardevolle beek met technische maatregelen in stand houden.

48

49

https://storymaps.arcgis.com/stories/90ee214163c449d3a02f8b9b1542fdc1

Storymap Watervisie

50